

ת"פ 7385/08/15 - מדינת ישראל נגד שמחה דוידוב, טג'יטו דוידוב

בית משפט השלום בתל אביב - יפו

ת"פ 7385-08-15 מדינת ישראל נ' דוידוב ואח'

לפני כבוד השופט עידו דרואן-גמליאל

המאשימה:

מדינת ישראל

ע"י ב"כ עוה"ד אלכס ישראלוב

נגד

הנאשמים:

1. שמחה דוידוב

ע"י ב"כ עו"ד שרון קופפר

2. טג'יטו דוידוב

ע"י ב"כ עו"ד אדווה אלאב

החלטה בעניין נאשמת 2

רקע וגבולות המחלוקת:

עמוד 1

1. ביום 3.8.15 הוגש כתב אישום נגד שני הנאשמים הנשואים זה לזו, כשבכתב האישום יוחסה לנאשמת עבירה יחידה של הסגת גבול פלילית, לפי סעיף 447(א) לחוק העונשין תשל"ז-1977:

א. ביום 25.12.15 פרץ הנאשם לדירה שבבעלות "עמידר החדשה - החברה הלאומית לשיכון בישראל בע"מ" [להלן - עמידר], שעמדה ריקה מדיירים עקב פטירתו של הדייר הקודם, ושני הנאשמים עם ילדם נכנסו לדירה והתגוררו בה עד ליום 6.4.15, על-אף מאמצי עמידר למנוע כניסתם ושהותם בדירה;

ב. כיון שכך, נטען בכתב האישום, "הסיגו הנאשמים גבול לדירה, בכך שנכנסו לדירה ושהו בתוכה החל מיום 25.2.15 ועד ליום 6.4.15 והכל שלא כחוק וללא רשות הבעלים";

2. אזכיר את נוסחו של סעיף החוק הנ"ל, עליו עברה הנאשמת לטענת התביעה:

העושה אחת מאלה כדי להפחיד מחזיק בנכס, להעליבו, להקניטו או לעבור עבירה, דינו - מאסר שנתיים:

(1) נכנס לנכס או על פניו;

(2) לאחר שנכנס כדי לנכס נשאר שם שלא כדין.

3. אין מחלוקת כי הנאשמת לא נכנסה לנכס כדי לעבור עבירה, ולכן מתמקד הדיון בחלופה הראשונה, שהיא כניסה שמטרתה "להפחיד מחזיק בנכס, להעליבו, [או] להקניטו".

4. עוד אין מחלוקת לעניין היקפה של הכוונה הנלווית לכניסה לנכס והישארות בו, הכולל גם מצב שבו נאשם ידע, ברמת הסתברות גבוהה, כי כניסתו לנכס או השהות בו עלולות להפחיד, להעליב או להקניט את המחזיק בנכס.

5. טענות הנאשמת:

א. הנאשמת השמיעה מפי באת כוחה המלומדת טענה מקדמית, לפי סעיף 149(4) לחוק סדר הדין הפלילי [נ"מ], תשמ"ב-1982, ולפיה כתב האישום אינו מגלה עבירה:

(1) לא התלווה למעשי הנאשמת היסוד הנפשי בעבירה, שהוא של "כוונה מיוחדת" - "כדי להפחיד מחזיק בנכס, להעליבו, להקניטו", וגם לשונו של כתב האישום אינה מפרטת יסוד זה;

(2) בדירה לא היה "מחזיק", וגם אם ייקבע כי עמידר החזיקה בנכס, הרי תאגיד או רשות אינם יכולים לפחד או להרגיש מוקנטים או נעלבים;

ב. טענה מקדמית נוספת, לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי הנ"ל, היא עתירה לביטול כתב האישום מטעמי הגנה מן הצדק;

ג. עוד עתרה הנאשמת לביקורת מנהלית של החלטת התביעה להעמידה לדין,

כשלטענתה לא תוכל החלטה זו לעמוד במבחני התכלית הראויה והמידתיות: עמידר יכלה לפעול במסגרת הדין האזרחי, שנותן בידה כלים לסילוקה של הנאשמת מהדירה, ואין כל הצדקה להעמיד לדין את מי שמצוקתו הובילה אותו למעשה זה, ואולי אף ההיפך; ולעניין המידתיות, יש לקבוע כי נקיטה בהליך הפוגעני ביותר, של אישום פלילי, אינה הולמת את נסיבות המעשה והנסיבות שהובילו לעשיית המעשה;

6. טענות המאשימה:

א. הנאשמת לא יכלה שלא לדעת, שכניסתה ושהייתה בדירה היו בניגוד לרצונה של עמידר, שאף ניסתה למנוע את המשך שהייתה של המשפחה בדירה כשהחליפה פעמיים את המנעול בדירה, באמצעות שלוחיה, כדי למנוע כניסות חוזרות לדירה ושהייה בה;

ב. החזקה בדירה, כשאין בה דייר, חוזרת לידי עמידר. עמידר אינה צריכה לשהות בדירה באופן פיזי (על-ידי אורגן של התאגיד או שלוחו), שכן הדין מכיר בהתקיימותה של חזקה בנכס גם ללא שליטה פיזית-מיידי. המבחן המהותי לקיומה של החזקה הוא "שליטתו של אדם בדבר המצוי בידו, בידו של אחר או בכל מקום שהוא..." (סעיף 34כד לחוק העונשין);

ג. הנאשמים עשו דין לעצמם והשתלטו על הדירה בניגוד לרצונה של עמידר, שבאחריותה ומחובתה להקצות דירות ממלאי הדיור הציבורי למי שעומד בתנאי הזכאות לדירה, לפי מדדים אובייקטיביים. פלישתם של הנאשמים לדירה, אף שלא היו זכאים לדירה, פגעה בציבור הזכאים. אינטרס הציבור בחלוקה הוגנת של המשאב הציבורי המצומצם, נפגע באופן מהותי המצדיק את העמדתה של הנאשמת לדין יחד עם הנאשם;

ד. עוד הזכירה המאשימה את קביעות הדין בדבר רוחבו של שיקול הדעת שנמסר לתביעה, שמחייב איפוק וריסון בהתערבותו של בית המשפט בהעבירו את פעולותיה תחת שבט הביקורת המנהלית;

דין ומסקנות:

1. שלא כדעת התביעה, טענות הנאשמת אינן מחייבות בירור עובדתי שבהבאת הראיות, ואין לדחות את הדיון בהן.

2. דחיית הטענה לעניין היעדרו של היסוד הנפשי מתיאור העובדות בכתב האישום:

א. עיון באישום המיוחס לנאשמת בכתב האישום, מעלה כי המאשימה לא כללה בעובדות האישום את היסוד הנפשי של הכוונה הנלווית ליסוד העובדתי, ובכך פעלה לכאורה בניגוד להוראותיו של סעיף 85(4) לחוק סדר הדין הפלילי, המחייב לכלול בכתב האישום את "תיאור העובדות המהוות את העבירה";

ב. אלא, שההלכה הפסוקה כבר הכריעה כי ברגיל, הנדרש בסעיף 85(4) הנ"ל

מצומצם ליסוד העובדתי בעבירות, ואין חובה לציין בכתב האישום את היסוד הנפשי הנלווה למעשה (רע"פ 9718/04 מ.י. נ' נוארה (2007), סעיף ט'; רע"פ 5029/09 מ.י. נ' מ.י. (2009), סעיף 5; רע"פ 2581/14 יקותיאל נ' מ.י. (2015), סעיף 25)[1];

ג. גם לו הייתי מוצא, שבענין דנן המצריך כוונה מיוחדת יש לחרוג מהכלל ולקבוע כי מדובר בחיסרון מהותי לגיבוש העבירה, כך שהיעדרו מנוסח האישום שולל אפשרות להרשעת הנאשמת - טיבו של חיסרון זה לא היה מצדיק ביטולו של כתב האישום, אלא תיקונו לפי סעיף 150 לחוק הנ"ל;

3. דחיית הטענה לענין מיהותו של "מחזיק":

א. אבהיר, כי זהותו של מחזיק איננה תלויה בבעלות: יכול אדם (לרבות תאגיד או רשות) להחזיק בנכס שאינו בעליו, מעת שהוא מקיים שליטה אפקטיבית בנכס, לבדו או עם אחרים, בעצמו או באמצעות אחרים;

ב. צודקת המאשימה בהצביעה על המשמעות הרחבה של "החזקה", המעוגנת בהוראת חיקוק מפורשת, סעיף 34כד לחוק העונשין, ואף בהלכה הפסוקה;

ג. במקרה דנן ודאי שלא מדובר בנכס מופקר-לכל, אלא בנכס שעמידר קיימה לגביו שליטה אפקטיבית, ויעידו מעשיה בפיקוח על הדירה, בהחלפת המנעולים, ובקביעת זהותם של דיירים להם הקצתה את הדירה;

ד. עמידר היתה אפוא המחזיקה בנכס, כל-עוד לא נכנס לגור בו דייר;

ה. הנאשמת טוענת, כי רכוש ציבורי איננו 'מוחזק' על-ידי איש, כל-עוד לא הוקצה לשימוש של אדם שתפס בו חזקה. לקביעה זו אין בסיס בחוק, והיא אף מנוגדת למדיניות ראויה שבבסיסה אחריותה של רשות לשמירת נכסי ציבור שנמסרו להשגחתה;

4. קבלת הטענה לענין חוסר יכולתו של תאגיד (לרבות רשות) לחוש פחד, עלבון או היות מוקנט:

א. בכתב האישום לא מצוין כל גורם אנושי, כגון עובד או שלוח, שמעשי הנאשמת עלולים היו לגרום לו פחד, עלבון או תחושת הקנטה. בטיעוניה הבהירה המאשימה שהיא רואה בעמידר גוף המסוגל לחוש תחושות אלו, כך שעניינו במצב 'טהור' (ונדיר) שבו לא נטען לפגיעה פוטנציאלית באורגן של תאגיד או שלוחו, אלא ישירות ובלבדית בתאגיד;

ב. תאגיד הוא מכשיר חשוב לפעילות אנושית, החל מהתאגדויות פשוטות של שותפויות שהוכרו במשפט הרומי[2], ועד לתאגידי הענק חובקי העולם שבימינו. מרכזיותם והיקף פעולותיהם של התאגידים בעידן המודרני חייבו את המחוקקים והשופטים לקבוע את יכולותיו של תאגיד כשחקן בשדה הפלילי, בין כנושא באחריות פלילית ובין כנפגע בגין פעולות פליליות נגדו;

ג. בהיות התאגיד ישות מלאכותית, יציר החוק והנוהג, אין לו כל תכונה, חובה או זכות

בפלילים מעצם קיומו, אלא אלו שהעניקו לו הדין וההנהג;

ד. כך למשל, תאגיד אינו יכול להיות נפגע של עבירת מרמה, לפי סעיף 415 לחוק העונשין: העבירה מחייבת פגיעה בחופש ההחלטה, הפעולה והבחירה של המרומה, ואלו קיימים רק בתודעתו של יצור אנושי. כך, ניתן לרמות פקיד בנק אך לא ניתן לרמות מכשיר בנק אוטומטי (ATM, "כספומט");

ה. תאגיד גם אינו יכול ליפול קורבן לאיומים, לפי סעיף 192 לחוק הנ"ל (י' קדמי, **הדין בפלילים - חלק רביעי** (2006), ע' 2123): כמו לעניין העבירה של הסגת גבול, נדרש כי המעשה ילווה ב"בכוונה להפחיד את האדם או להקניטו", והדעה המקובלת שוללת התגבשות העבירה כשהמאיום הוא תאגיד, שאינו יכול לחוש פחד וקינטור;

ו. ההכרעה אם תאגיד יכול להיות, כשלעצמו, נפגע עבירה קונקרטית, היא אפוא עניין לקביעת הדין, לפי מדיניות שיפוטית ראויה, הנגזרת מטיב העניין;

ז. לעניין העבירה של הסגת גבול פלילית, אינני רואה חובה לקבוע כי ניתן להפחיד תאגיד, להעליבו או להקניטו: אם אין לתאגיד תודעה היכולה ליפול קורבן למרמה, אין חובה לקבוע שיש לו נפש היכולה ליפול קורבן לתחושות קשות; ואם אינו יכול לחוש פחד וקינטור מחמת איומים המופנים אליו, גם אינו יכול חוש פחד וקינטור הנלווים לפלישה לנכסיו;

ח. העבירה הפלילית של הסגת גבול קיימת לצד עוולה אזרחית מקבילה, והאחרונה נותנת בידיו של המחזיק בנכס מגוון סעדים אפשריים (ובמיוחד כשמדובר בפלישה טרייה). הצדקתה של העבירה הפלילית היא בהגנת רכושו של מחזיק וזכותו ליהנות ממנו ללא הפרעה, אך גם במניעת מצב של עימות העלול לגלוש לאלימות פוגענית, בין המחזיק לבין הפולש לנכס;

ט. ההצדקות שבבסיס העבירה הפלילית אינן מתקיימות ברגיל במצב בו המחזיק הוא תאגיד או רשות: לאלה יש משאבים וידע המספיקים להתמודד עם הפגיעה בחזקתם, ואין סכנה של ממש להתלקחות אלימה (אזכיר - במקרה דנן ענייננו במצב 'טהור' שבו לא נטען לפגיעה פוטנציאלית באורגן של תאגיד או שלוחו, אלא ישירות ובלבדית בתאגיד);

י. נמצא, שלא זו בלבד שאין הוראת חוק או הלכה פסוקה המקנים לתאגיד או רשות את היכולת להיות מאוים, מוקנט, או נעלב, גם אין לכך הצדקה;

יא. אני קובע אפוא, בעניינה של הנאשמת, שכתב האישום אינו מגלה עבירה, שכן לא ניתן לעבור את העבירה כלפי תאגיד או רשות;

יב. לדעה אחרת, לפיה תאגיד עלול להיות "מוקנט", ראו ת"פ 39936-11-13 מ.י. נ' **אבו אמדע'ם** (2017) [3], סעיפים 210-212, שם נסמכה קביעת בית המשפט על ספרו של י' קדמי, **הדין בפלילים - חלק שני** (2005), ע' 985. דא עקא, שאחת מהאסמכתאות המובאות בספר היא הכרעה של בית משפט מחוזי ואין לאתרה, ואילו שתי האסמכתאות האחרות תומכות דווקא בקביעה הפוכה:

בת"פ (י-ם) 591/80 מ.י. נ' מונטיליו (1984) נדונו עבירות איומים וסחיטה שהושמעו כלפי בכירים בתאגיד (תיאטרון ירושלים), ונקבע כי "איום המופנה אל מנהל חברה או אחד ממנהלים (director) או אל מנהל העסקים של החברה (manager) מהווה איום על החברה, לא כן, אם האיום מופנה אל אחד שאינו אלא אחד מפקידיה, עובדיה או משרתיה של החברה". ודאי שאין להסיק מכך כי ניתן לאיים על תאגיד או לסחוט אותו שלא באמצעות פנייה מאיימת למי מבכיריו;

וכך בע"פ 7022/00 בלישה נ' מ.י. (2001), משנקבע שהמחזיקים בבניין בית המשפט הם אחראי האבטחה ומנהל בתי המשפט (ולא הנהלת בתי המשפט) - כלומר, בני-אדם ולא אישיות משפטית מלאכותית;

לא ברור אפוא מהו הבסיס לקביעה בספר הנ"ל, ומכאן שגם ערכן המשכנע של החלטות והכרעות דין הנסמכות על קביעה זו (ללא עיון באסמכתאות עצמן וללא דיון מהותי) הוא נמוך;

דברים אלו יפים גם להסתמכות התביעה על הכרעת הדין בת"פ (תא) 10120/08 מ.י. נ' שמואלי (2013), שם צוטטה קביעה בעייתית זו אגב אורחא, שכן העבירה שנדונה שם נעברה כלפי מחזיק בשר ודם;

יג. בהיות עבירה זו היחידה המיוחסת לנאשמת, ומשלא ניתן לתקן הפגם בתיקון פשוט - יבוטל כתב האישום בעניין הנאשמת;

5. לנוכח מסקנתי, אין צורך לדון ביתר טענות הנאשמת לעניין הגנה מן הצדק וביקורת מנהלתית, אף לא לעניין כשרות הדרישה לפינוי.

סוף-דבר:

בעניין הנאשמת, מבוטל כתב האישום לפי סעיף 150 לחסד"פ, לאחר קבלת טענת הנאשמת לפי סעיף 149(4) לחוק.

עותקים לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, כ"ז אב תשע"ח, 08 אוגוסט 2018, בהעדר הצדדים.

[1] על-אף דברים שנכתבו בספרו של י' קדמי **סדר הדין בפלילים - חלק שני א'**, ע' 915; עוד ראו מסקנתו של הש' ד"ר ליבדרו בת"פ 57250-09-11 **מ.י. נ' אבו אמדע'ם** (2012);

[2] בדין העברי לא הוכרו תאגידים כישות הנפרדת מחבריה או בעליה;

[3] ערעור שהוגש טרם הוכרע;